

Dosegel si več nego z goljufo, pridruženjem in brezspesnim pehanjem posebno tistikrat, ko uvidiš, da bi bilo vse to nepotrebno.

Pregovor pravi: Pravega prijatelja poizkusiš le v nesreči. Ni ga človeka, ki bi bil popolnoma srečen, ker sreča ne obstoji v uživanju, bogastvu, časti, moči ali gospodstvu nad svojimi drugimi; sreča je le zadovoljnost, ki si jo lahko naredi vsakdo sam, ker vsak je svoje sreče kovač. Sreča je le subjektivno čuvstvo, ki ga zadobi človek s pravim delom. Ali more biti srečen tisti, ki ne ve, kaj je pravo, resno delo, ki ni imel nikoli prilike pokazati svoje volje, temveč je živel vedno ob enakomernih naravnih presledkih? Ne moremo reči, da je; zato je tako malo resničnih prijateljev v navadnem življenju. Komur se pa kaže to življenje boj, pravi boj ali delo, ki zahteva tudi samozatajevanja in celo sile, komur je v življenju delo in tolažba drugim glavna stvar, ta je srečen, s počitkom in uživanjem bo vsak slabo sodil o drugem, ki je dolžan z njim sočuvstvovati. Ta je le navidezni prijatelj. Sreča je pa tudi opoteča. Malokateri srečnik je, ki ve srečo obdržati. Danes je vse, bogat, spoštovan, in vsi se mu laskajo. To so le kratki trenutki, ki — komaj dospeli — že ubeže. More li to se primerjati s pravim srečnim življenjem, ki kakor luč solca ogreva vse stvari ter jih prijateljsko brani pred temo? Torej ne v trenutni zadovoljnosti, temveč v vsem življenju, ki kaže delovanje in način z ozirom na omiko in plemenitost, se more ceniti srečo našo in drugih.

Med vsemi stanovi se dobe take prosvetljene osebe, ki se žrtvujejo skupnim interesom, ki so pripravljene, ko pride primeren čas, iti na vzvišeno mesto ter delovati v proseh človestva. Ker morajo biti le taki, ki so res močje z dušo in telesom in se ne zapostavljajo, temveč so svetla luč ali gorko solnce bratske ljubezni. Mnogo je sicer poklicanih, a malo izvoljenih.

A. M.

Naši dnevi na vseslovanskem avstrijskem učiteljskem shodu.

(Dalje.)

Ustanovni shod „Zveze avstrijskega slovanskega učiteljstva“.

Kot najlepši dan v svojem dolgoletnem učiteljevanju smo zapisali v svoje anale, in z zlatimi črkami, dan 12. avgusta 1908.

Uverjeni smo bili že, odkar smo zapustili učiteljišče, da se more slovansko učiteljstvo — ako že ne vesoljno, pa vsaj avstrijsko-slovansko — prejalistič strniti v mogočno slovansko učiteljsko zvezo, ki si bo zapisala na svoj prapor devizo, da je ravno slovansko učiteljstvo poklicano zbuditi v srečo vs. slovanske zavesti, da je bodočnost v njegovih rokah.

In ta vera je postala v nas tako trdna in živa, da smo že davno slutili, da mora v kratkem nastopiti oni usodepolni dan, ko se osnuje taka zveza.

In sanjali smo o slovesnosti tega dneva, v duhu smo si slikali veličastnost prvega takega shoda, a naše najsmelejše načrte je prekosil nepozabni dan 12. avgusta, — ko se je faktično rodila „Zveza avstrijskega slovanskega učiteljstva“.

In lahko bi zaklicali s prerokom: „Gospod, dal si mi dočakati najlepši dan mojega življenja, ko sem videl združeno v medsebojni ljubezni vseslovansko učiteljstvo, sedaj pa lahko zapusti moja duša to zemeljsko pot...“

A v naši duši je odmeval večno lepi vzklík nebeškega oblagodarjenca:

Le vstani vborni narod moj,
do danes v prah teptan,
— — — — —
tvoj je vstajenja dan!

In kako slovesen je bil porod „Zveze avstrijskega slovanskega učiteljstva“ na dan 12. avgusta l. 1908, ki se je vršil v slavnostno odeti veliki dvorani „Žofina“! Prisostovalo je tej slovesnosti dvainšestdeset slovenskih učiteljev in učiteljic, dvainšestdeset hrvaških, štirinšestdeset srbskih iz svobodne kraljevine, nad šestdeset Poljakov in Poljakinj, blizu šestnajst slovaških trpinov, trije Bolgari in celo nekaj Rusov in Rusinov, a Čehi so postavili kar na tisoče mož!

Točno ob 3. uri popoldne je otvoril tov. Ad. Schuster ta velepomembni shod z iskrenim pozdravom vsem navzočim poudarjaje, kako vzvišeno, a tudi težavno nalogo si je na-

delo slovansko učiteljstvo, ako se je zasnovo tako veličastno društvo, ki reprezentuje mogočno armado 25.000 ljudskih pionirjev. Velika je naša naloga, spoznavati se bo treba, in to hočemo doseči z izdavanjem raznih publikacij ki jim bo prva naloga, razpravljati o razvoju posameznih narodov na duševnem in gospodarskem polju, a kakor nadaljni naš korak bo, osnovati si redni časopis, ki naj bi tolmačil težnje učiteljstva v njihovem jeziku. A tudi v političnem oziru čaka to zvezo važna naloga; treba ji bo imeti v vidiku deco onih izpostavljenih krajev, ki jih upa ugrabiti naš narodni nasprotnik. Treba se bo tesno tudi združiti proti vsakemu neprijatelju ter mu dokazati, da je i učitelj človek-državljan, ki mu gredo iste pravice, kakor vsakemu drugemu stanu. Ponesti moramo v narod prepričanje, da kar dá narod učiteljstvu, to dá sebi, zakaj le dobro situirano učiteljstvo more posvetiti vse svoje moči šoli in narodu. — Pozdrav je bil sprejet s frenetičnim aplavzom in odmevali so dobroklieci v vseh slovanskih jezikih.

Po tem pozdravu so se oglašali k besedi posamezni zastopniki navzočih narodnosti.

Tovariš Stanislav Novak iz Krakovega pozdravlja shod v imenu poljske učiteljske zveze, veseleč se, da se je slovansko učiteljstvo strnilo v eno in mogočno rodovino in tej rodovini pristopa z veseljem tudi poljsko učiteljstvo. Ako hočemo povzdigniti šolstvo, je treba podpreti gmotno učiteljstvo ter mu dati vse državljanske, politične in gospodarske pravice.

Tovariš L. Jelenc poudarja, da smo sicer že združeni v posamezna deželna društva, a treba je bilo združiti vse teh raznih podeželnih društev, zakaj le s tako združitvijo dobimo protiutež proti Nemcu.

Tovariš Mihajlo Sozanski je nazdravil v imenu rusinskega učiteljstva, opominjaje, da rusinsko učiteljstvo rado pristopa tej združitvi, ker je prepričan, da bo društvo preveval pravi demokratski duh, kjer bomo v lepi harmoniji delali v blagor našega slovanskega naroda.

Tovariš Davorin Trstenjak do naša pozdrave hrvaškega učiteljstva, poudarjaje, da je značilen za ustanovitev te zveze kraj, kjer smo se ravno letos sešli, ko smo videli, kako složno nastopa češki narod pri svojih zahtevah po čeških šolah, ko je tako veličastno manifestoval pretečeno nedeljo.

Tovarišica A. Zelinkova je pozdravila shod v imenu čeških učiteljic, a tovariš I. A. Xman, učitelj na Komenského šoli na Dunaju, slika v živih barvah trnjevo pot, ki jo hodijo dunajski Čehi, da bi dosegli svojim otrokom češke javne šole. 25 let bijemo boj za narodne šole v avstrijski prestolnici, kjer je nad 200.000 Čehov in kjer se blišči na cesarski palači pomemben rek: „Justitia regnorum fundamentum“, a uslišani nismo. Prosi zbrano učiteljstvo, da ponese ta fakt avstrijske pravice med slovanske narode. —

Ker je čas bliskovito hitel in so bila na ta popoldan napovedana še druga zborovanja, je morala izostati velevažen referat glaseč se: „O ukoleh a cilech“ Svazu slovanskeho učiteljstva v Rakousku“. Ta referat je imel dva oddelka, in sicer: a) „Mezi učitelstvom“, referent B. Skala, in b) „V národe“, referent M. Hajny. Ker bodeta oba referata tako še posebe natisnjena, hočemo izpregovoriti o njih svoječasnó.

Volitev v odbor „Zveze avstrijskega slovanskega učiteljstva“ — pravila so itak že objavljena v „Učiteljskem Tovarišu“ — se je vršila z vzklikom, in sicer so bili voljeni za dobo dveh let sledeči tovariši in tovarišice: predsednik Josef Černý, učitelj v Pragi, tajnik M. Hajny, učitelj v Břežovu na Moravskem; blagajnik Ad. Schuster, učitelj v Bojanovem; I. podpredsednik Poljak St. Novak iz Krakovega; II. podpredsednik Rusin Mihajlo Sozansky, učitelj v Jasenici; Silni pri Drohobiču; odborniki: E. Gangl, deželni poslanec in učitelj v Idriji, Dragotin Přibil, c. kr. okrajni šolski nazdornik na otoku Krku, Vjekoslav Marinković, profesor v Spljitu; B. Herasimovič, učitelj v Bukovini, V. Bieronski, učitelj v Galiciji, in Mar. Gebauerjeva, učiteljica v Kromerizu.

Izvoljenecem je priredilo zbrano učiteljstvo viharne ovacije.

Na predlog St. Novaka se je določil kakor kraj prihodnjemu občenemu zboru po preteku 2 let zveze Krakovo v Galiciji.

K raznimi predlogi se je zglasil najprej

profesor dr. I. Drtina, ki je predlagal, da naj se zveza obrne na merodajno mesto, da dobe slovanski narodi enake pravice do lastnih šol, kakršne imajo n. pr. Nemci.

Profesor V. Marinković je v daljši razpravi našteval vse one rak-rane ljudskega hrvaškega šolstva v Dalmaciji ter sklepno prosil, da posveti Zveza tem šolam svojo pažnjo.

Tovariš A. Pesek je nasvetoval, da se Zveza poprimi z vso vneto že izprožene misli o ustanovitvi potrebnega zdravilišča za učiteljstvo kje ob morju.

S tem je bilo končano velepomembno prvo zborovanje „Zveze avstrijskega slovanskega učiteljstva“. Predsednik pripravljalnega odbora A. Schuster se iskreno zahvali vsem udeležencem, poudarjaje, da je Zvezi zagotovljen obstoj, zakaj dvomiti ne more, da bi ta Zveza zaspala spanje pravičnih, ko vidi zbranega toliko učiteljstva, ki je prihitelo na to zborovanje iz vseh delov slovanskega ozemlja, ne boječ se ogromnih gmotnih stroškov in ne strahč se daljne poti. — Sklepno je povabil vse udeležnike na prijateljski sestanek v „Narodni dom“ na Vinohrade.

S tem bi bila naša naloga kakor poročevalca o ustanovnem zboru „Zveze avstrijskega slovanskega učiteljstva“ končana. Ker sta se pa ta dan vršili še dve jako važni zborovanja, namreč glavni zbor društva „Dietvi Komenského“ in „Osmy sjezd abiturientův učiteljskych nastav z roku 1908“, hočemo tudi o tem izpregovoriti. A končno hočemo dodati kratek komentar k temu važnemu zborovanju. (Konec.)

Vabilo

k odkritju spominske plošče pokojnemu Strmsku.

Oklic za prispevke za spominsko ploščo pokojnemu Strmsku je dobil prijazen odmev, in tako je pripravljalnemu odboru mogoče vršiti prijetno dolžnost ter vabiti vse častilce Strmskovega spomina, zlasti pa njegove p. n. tovariše k odkritju spominske plošče pri Sv. Petru na Medvedjem selu, ki se vrši v nedeljo, dne 25. oktobra 1908, ob 10. dop.

Zelezniška zveza do Mestinja je od vse strani jako ugodna. Zaradi obeda naj se blagovoli vsak udeleženec gotovo zglasti pri tov. Fr. Korbarju, nadučitelju pri Sv. Petru na Medvedjem selu, pošta Pristova. Za nezglašenje se za obed ne garantira.

Tovariši pevci naj blagovolijo prinesiti s seboj nagrobnice iz Mohorskih pesmarie.

Pripravljalni odbor.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kamniški okraj zboruje dne 22. vinotoka 1908 v Mengšu. Začetek ob 10. dopoldne.

Vzpored: Hospitacija, razgovor o nji, tajnikovo poročilo o 20 letnem društvenem delovanju, izprememba pravil in slučajnosti.

Ker bo to zborovanje važno — začrtala se bo na podlagi dosedanjih izkušenj nova pot za daljno delovanje — pričakuje, da se vsakdo iz našega okraja udeleži in znabiti tudi prejšnji naši člani socialni odsek.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtak, dne 22. t. m., ob 2. uri pop. na Gomilskem.

Dnevni red: 1. Poročilo posameznih šol o izvenšolskem delovanju. 2. Vrače in praznovstvo v medicini, predava g. dr. R. Karba. 3. Predlogi in nasveti.

K mnogobrojni udeležbi vabi

Rudolf Vrabl, t. č. predsednik.

Brežiško-sevniško učiteljsko društvo. V nedeljo, dne 11. t. m., zboruje brežiško-sevniško društvo v Vidmu ob pol 11. uri dop. To zborovanje je posebne važnosti, ker predava v imenu social. odseka „Zveze“ tov. A. Pesek. K obilni udeležbi vabi odbor.

Srednješolski vestnik.

** Slovenski srednješolci v Trstu. Letos obiskuje v Trstu srednje šole nad 300 slovenskih dijakov. Ker je med temi mnogo siromakov, prosi zanje podpor „Dijaško podporno društvo“ v Trstu.

** Iz srednješolske službe. Aprobi-rani učiteljski kandidat dr. Milan Šerko je imenovan za suplenta na gimnaziji v Novem mestu, izprašani suplent Ivan Polovič pa za takega na gimnaziji v Kočevju.

** Naslov profesorja so dobili Fran Vajda, dr. Rudolf Rothaug in dr. Andrej Puschnig.

** Zastopnik deželnega šolskega sveta v kuratoriju mestnega dekliskega liceja in mestne višje dekliske šole v Ljubljani je za prihodnjo triletno funkcijsko dobo dr. Jos. Tomlinšek.

Književnost in umetnost.

Nalezljive otroške bolezni v sliki in besedi. Po dr. Trumpovem plakatu za šolo in dom priredil dr. Démetér vitez Bleiweis-Trsteniški. Natisnila Učiteljska tiskarna. Cena 4 K. Naroča se v komisijski založbi Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg v Ljubljani. O tem najnovejšem slovenskem učilu, brez katerega bina smela biti nobena šola in ki je hkrati neobhodno potrebna tudi za vsako družino, smo že par besedi izpregovorili v našem listu. Danes pa podajamo slovenskemu učiteljstvu o tem krasnem in vsega priporočila vrednem učilu podrobno oceno. Na uvodnem mestu našteva g. pisatelj raznealezljive otroške bolezni in sicer: ošpice, ruske, škrlatice, difterije, norice, koze, dušljivi kašelj, influenza, tifus in mumps. Potem govori o vzrokih ali roditeljih teh bolezni, o nagnjenosti k tem boleznim, o epidemiji in pojavu bolezni. Ko nam g. pisatelj na kratko, a razumljivo opiše inkubacijo (nalezbo) bolezni in kako se zabrani razširjanje, podaja prav poljudno pisano navodila za učiteljstvo in starše, kako je ravnati z bolniki in se varovati nalezljivih bolezni.

Temu sledi natančen popis in značaj otroških nalezljivih bolezni. Popisane so: ošpice (dobre), ruske, škrlatica, angina, difterija, norice, koze, dušljivi kašelj, influenza, trebušni tifus in mumps. Pojavi in znaki tu naštetih bolezni, ki so označene z razprtim tiskom, so prav izvrstno pojasnjeni s slikami.

Deželni zdravstveni svet je z veseljem pozdravil izdajo tega učila v slovenskem jeziku in kakor čujemo, se tudi g. deželni šolski nadzornik Levec za stvar jako zanima in zavzema.

Glede stvari same opozarjamo p. i. učiteljstvo in slovenske družine, da odgovarjajo kontumačne dobe povsem predpisom, ki so pri nas veljavni. Učitelju to izvrstno in prepotrebno učilo ne omogočuje le, da takoj izpozna do-tično bolezen, temveč, da v slučajih, v katerih se ni poklical zdravnik — in to se v ogromni večini godi — tudi ukrene potrebne varstvene naprave vsaj do onega časa, ko intervenira zdravstvena oblast. Vzemimo, da je učitelj pri učencu opazil škrlatico. Poslal ga bo takoj domu in slučaj javil pristojni oblasti. Toda preden pride uradni zdravnik, poteče lahko več dni. Učitelj bo torej takoj sam kontumaciral učence — so-stanovalec in sicer za 14 dni. Če se pri teh tekom tega časa ne pokaže škrlatica — pred-pogoj seveda, da so ločeni od bolnika — uver-jen je lahko učitelj, da niso oboleli, oziroma da so okužbo premagali. Koliko neprimlik in nesreče, tako za rodovine kakor za šole se s tem lahko odvrne, tembolj, ker na deželi ljudje zdravnika po navadi sploh ne kličejo. Posebno pogosto bo v tem smislu učitelj lahko inter-veniral pri manj opasnih boleznih, kakor ošpi-cah in noricah, pri katerih po navadi sploh ne pride do uradne intervencije — na deželi namreč — če slučaj prepogosto ne nastopajo.

V splošnem uvodu je g. pisatelj sicer omenil, da navedene kontumačne dobe niso absolutno veljavne, temveč, da so tudi v tem oziru zgolj merodajne odredbe zdravstvene oblasti. Seveda, zdravstvena oblast bi morala intervenirati v vseh slučajih nalezljivih bolezni, toda izkušnja pa uči, da je to sploh nemogoče in da se tudi ne zgodi. Izredne važnosti je torej, da ve učitelj pravilno postopati in v ta namen vsem šolam in družinam to izbornó učilo kar najtopleje priporočamo, ker je neobhodno potrebno za vsako šolo in vsako družino. —mn—

Obrtno književništvo z naukom o menicah. Ta knjiga, ki jo je spisal H. Podkrajšek, strokovni učitelj v Ljubljani, je izšla v zalogi šolskih knjig na Dunaju. Dobiti jo je v vseh knjigotržnicah po 1 K 20 h. — Opozarjamo, da ne da zaloga šolskih knjig niti enega izvoda po nji izdanih knjig brezplačno, torej naj nihče ne čaka na kak brezplačen izvod.

Tiskovine za obrtno šole, in sicer za obrtno računstvo, obrtno književništvo in obrtno spise je sestavil H. Podkrajšek, strok. učitelj v Ljubljani, izdala in založila pa jih je „Učiteljska tiskarna“. Te tiskovine se naslan-jajo na one obrazce, ki so potrjeni v Podkraj-škovich, od ministrstva odobrenih knjigah.

Tri častne nagrade, ki jih je pred meseci razpisalo „Splošno slovensko žensko društvo“ za tri najboljše slike iz otroškega življenja, oziroma za ilustracije slovenskih bajk ali narodnih pesmi, so dobili sledeči slovenski slikarji: I. darilo (100 K) prof. Saša Šantel, akademični slikar, Pazin. — II. darilo (50 K) prof. Ivan Vavpotič, akademični slikar, Idrija, in III. darilo (50 K) Hinko Smrekar, akad. slikar, Kranj. Tako je odločil jury, v kateri so bili ravnatelj Ivan Subić, akad. slikar Rihard Jakopič, akad. slikar P. Žmitek in šolski vodja tov. J. Dimnik.